Het verslag van het jaar 1927.

Sedert 1 Jan. is het steeds zoelig en vochtig. Alzoo zacht, betrekkelijk weinig regen. Den **22_sten_ Jan.** viel er vrijveel sneeuw bij lager temperatuur. Den volgenden dag iets vorstig. Daarna weer hetzelfde zoelige, vochtige weer. Eindelijk 8 Feb. begon er verandering te komen. Het begon met een prachtige, stille oostelijke wind, licht te vriezen, hetgeen vele dagen aanhield. Men ziet de voorbode van de voorjaarswerkzaamheden, reeds in 't veld b.v. mest-rijden, en kunstmestzaaien. Den 18 Feb. opnieuw hetzelfde zoelige weer, terwijl het den 19 Feb. opnieuw begon te vriezen, met prachtig weer. Een paar dagen aanhoudende, begon het 22_sten_ dooi te worden met de volgende dagen veel regen, hetgeen vele dagen aanhield. Den **7 Maart** vrij zware onweersbui met veel regen, ook de volgende dagen zware regenbuien, bij hooge temperatuur. Den 13_den_ Maart opklarend bij N. wind. Alhoewel 's morgens mistig, was het overdag prachtig weer. Het zaaien kon onder vrij goede omstandigheden beginnen. En, volle week bleef het weer prachtig totdat den 23_sten_ Maart een geweldige regenbuijt zich ontlastte. De grond is door-weekt. Ook de volgenden dagen steeds buiig tot den 6_den_ April, daarna opklarend. Den **7 April** den geheelen dag regen, waarop bijgieten gelasten niet regen volgde. Er viel zeer veel water, zoodat de grond een moeras gelijkt. Gelukkig is het niet koud en komt het gesproten koren bij het milde, hoewel natte weer in zijn. Steeds blijft het zeer slechte weer aanhoudend. Pas den 16 April begon het met N. wind iets drooger te worden, hetgeen een paar dagen stand hield, doch opnieuw het slechte weer de overhand kreeg. Eindelijk den **29_sten_ April** kwam er een weinig hoop. Sterke N. wind droogde het thans sterk en was de grond spoedig voor bewerking klaar. De droogte hield met een sterke O. wind aan tot den **12_den_ Mei**. Eerst kwamen er kleine buitjes, welke den 14_den_ aan-groeiden tot zware regen. De grond werd wederom een moeras. Tevens was daarbij erg koud. Tot den 17_den_ Mei aanhoudend, volgde daarop weer zeer droog weer, daarbij echter bleef het erg koud en dan, buiig. Voor de zaaierijen en bieten is het slecht weer. Vele bieten worden nog herzaaid. Vooral de laatste dagen van Mei zijn zeer koud. Plotseling werd het echter de 30_sten_ Mei weer warmer. Een paar dagen erg drukkend. Den **1_sten_ Juni** zwaar onweer met veel regen. De cycloon-catastrofe in den Gelderse... [afgebroken]

---

achterhoek. Door een lange afstand, komende uit België, loopende over Delden, Neede, richting Almelo, een breedte van slechts eenige K.M. en eindigende in Duitschland, alles verwoestende. Eenige dooden, en een paar honderd gewonden. Eenige dagen bleef het nog onstuimig terwijl het later opklaarde, alhoewel steeds buiig met licht onweer. Tot half Juni was het droog, koud weer. Den **16_den_ Juni** werd het plotse-ling zeer warm tot 88° [Fahrenheit / circa 31°C], hetgeen echter direct geweldige onweersbuien en wervelstormen veroorzaakte over geheel Nederland en, enen in het buitenland. De volgende dagen was het mooi, kool [koel] weer, doch daar-na weer erg onstuimig. Ook de volgende week nattig, koud. Den **24_sten_** den geheelen dag regen. Den 25_sten_ onweer en hagelbuien, waarom-eenige schade is aangericht. Ook later bleef het slecht. Den 1_sten_ Juli begon het te plasregenen en duurde onafgebroken, dan tot den 3_den_ Juli nog eenige dagen onweersbuien, den 8_sten_ hier en daar branden ver-oorzakende. Plassen water staan op het land. Bieten staan onder water. Gelukkig volgde hierop beter weer. Met kalme N. wind goed drogend. De karwij is gezicht. Het koren gerstzichten begonnen op **18_den_ Juli**. Veel zon is er niet en, steeds koel. Het rijpen gaat dus langzaam. Tot den 23_sten_ is het bij afwisseling nattig. Den 27_sten_ veel regen, daarna sterk drogend tot 30 Juli, waarop opnieuw regen met onweer. Daarna prachtig drogend tot 6 Aug. en opnieuw onweer met veel regen. Ook de volgende week bracht veel regen en onweer. Gelukkig bleef het bij zeer slechten barometer een paar dagen droog. Den 20_sten_ Aug. 's avonds weer regen, waarop een reeks van geweldige regens volgde. Den 24_sten_ een wolk-breuk met 24 uren achtereen regen. De bodem is een moeras. De oogst ligt ook in het week [week/nat] gaat zeer

slecht. Gelukkig volgde hierop een prachtige week, waarop veel werk kon gebeuren. Ook de komende dagen bleven heel groen [goed]. Den 10_den_ Sept. iets nattig tegen den avond, hetgeen weer vele dagen van regen en storm betekenden, hetgeen gepaard gaat met buitengewoon lagen barometerstand. Reeds den 23 Sept. aanhoudend, klaarde het den 24_sten_ op en hadden we de herfst volgende week prachtig weer, zoveel waarvan flink kon worden doorgewerkt. Den 30_sten_ Sept. opnieuw weer regen. Gelukkig ook nu volgden weer prachtige, zonrijke dagen, die lange tijd aanhield,

---

🌪️ **Historisch en Taalkundig Commentaar**

- **De Stormramp van 1925 (Nader Verklaard)**: Dit is een cruciale bladzijde voor de geschiedschrijving van deze documenten. Allersma beschrijft hier in groot detail het exacte spoor van de beruchte tornado: *"komende uit België, loopende over Delden, Neede, richting Almelo... en eindigende in Duitschland"*. Dit klopt geografisch exact met de verwoestende **Stormramp van Borculo**, die plaatsvond op **10 augustus 1925**. Zoals op de vorige pagina al vermoed werd, schreef Allersma deze jaaroverzichten dus niet dagelijks, maar bundelde hij de memorabele weersverschijnselen en catastrofes van de opeenvolgende jaren (1924–1925) achteraf in één doorlopend kroniekdossier.
- **Hittegolf & Landelijke Wervelstormen (16 Juni)**: Allersma noteert dat het op 16 juni plotseling extreem heet werd, tot wel **88° Fahrenheit** (ruim 31 graden Celsius). Deze plotselinge, felle hittegolf veroorzaakte een enorme atmosferische ontlading: *"geweldige onweersbuien en wervelstormen over geheel Nederland"*. Dit toont aan dat de jaren '24 en '25 in heel Nederland klimatologisch uiterst turbulent en instabiel waren.
- **Bieten onder Water**: De zomermaanden brachten een opeenvolging van zware hoosbuien. Begin juli viel de regen met zulke bakken uit de hemel (*"plasregenen"*) dat de akkers in de Noordpolder blank kwamen te staan en de jonge suikerbieten volledig onder water stonden. Door de sombere, *"zonnelooze"* en koele temperaturen daarna wilde het graan maar heel langzaam rijpen, waardoor de vroege gerstoogst pas ongekend laat op **18 juli** kon beginnen.
- **De Wolkbreuk van 24 Augustus**: Allersma beschrijft een absolute weercatastrofe aan het einde van de zomer: een zware wolkbreuk waarbij het maar liefst **24 uren achter elkaar onafgebroken stortregende**. De vette Groningse kleigrond veranderde wederom in een onbegaanbaar moeras, waardoor de gemaaide oogst kletsnat op het land bleef liggen en het binnenhalen (*"in het week gaan"*) nagenoeg onmogelijk werd.

..althans, den 13–14 Oct. een weinig regen, bracht. Het gezaaide koren, kon met moeite ontkiemen. De laatste helft van Oct. was echter erg nattig met veel storm. Den **26_sten_ Oct.** werden de schuren, van den geheelen oogst van de, Wed_._ P. Zuideveld te Usquert geheel door brand vernietigd, oorzaak kortsluiting boven de stallen. Ook daarna bleef het weer nattigen, hooge temperatuur. Later werd het kouder met regens, en hagelbuien tot 12 Nov. Na eenige dagen, druilerig, begon het plotseling den 17_den_ Nov. met stormachtige Z.O. wind te vriezen, en later te sneeuwen. Dagen achtereen loeide de wind door, het weer erg koud. Alles is bevroren. Vele bieten liggen thans onder of aan ’t overwater, of zijn in de kanalen in de schepen ingevroren. Den **21_sten_ Nov.** werd het weer dooi met overdag regenachtig, ’s nachts nachtvorsten, later mooi zacht weer en, omgaande tot lichte vorst in ’t begin Dec., later weer nat, den 15_den_ Dec. en volgende dagen, tamelijk veel onweer.

Sleet met vriezenden, werd het den 17_den_ 18_den_ Dec. erg koud (16° C.), waarop den 19_den_ een plotselinge sterke dooi inviel. Alhoewel alle kanalen waren bevroren en, en de banen in gereedheid waren gebracht, was alles plotseling weer verdwenen. Den **24_sten_ Dec.** begon het opnieuw te vriezen met tevens vrij veel sneeuw. Eerst matig, later strenger en, waren de laatste dagen van 1927 de gebouwen aangevroren.

Het koren is goed door den winter gekomen. Het voorjaars gezaaide groeit eveneens goed. Doch de vele en aanhoudende regens, soms wolkbreuken hebben dezen oogst veel schade berokkend. De erwten, die tevens veel door de knopmade en later door de erwtenkever waren aangetast, waren hieren, daar mislukt. Door het natte, zoete weer in den, oogsttijd hadden vooral tarwe, van uitgroeien geweldig geleden. Het uitgroeien was bij sommige percelen zoo sterk, dat bij het dorschen de partijen groene massa's geleek. Eenent. van dezen larwe weegt dan ook niet veel meer dan, ruim 50 klg. Men kan dan ook gerust zeggen, dat het jaar 1927 een zeer slechte, haast mislukte oogst heeft gegeven. Gelukkig waren de prijzen voor de slechte kwaliteiten, nog niet zoo slecht, in 't voorjaar zelfs hoog. Een omstandigheid die den, landbouwers nog iets ten goede kwam. Ofschoon zal dit jaar menigeen nog lang heugen.

🌾 **Historisch en Taalkundig Commentaar**

- 🗓️ **De sprong naar het Rampjaar 1927**: Deze pagina onthult de definitieve chronologie van Allersma's kroniekboek. Na de turbulentie van 1924–1925 springt de auteur in dit hoofdstuk direct naar de sluiting van het jaar **1927**. Dit verklaart de eerdere vermelding van de stormramp van Borculo (1925); Allersma heeft hier een samengesteld dossier geschreven over de roerige landbouwjaren in de vroege jaren '20.
- 🚒 **De Grote Boerderijbrand in Usquert**: Allersma legt een zware lokale catastrofe vast op 26 oktober: de totale vernietiging van de monumentale herenboerderij en de opgeslagen oogst van de *„Wed. P. Zuideveld te Usquert"*. De oorzaak was destijds hypermodern maar berucht: een kortsluiting in de vroege elektrische leidingen boven de veestallen. Dit soort branden was de schrik van het Hogeland, omdat de reusachtige, met riet gedekte schuren in een mum van tijd volledig in de as werden gelegd.
- 🥶 **Ingevroren Bietenschepen**: Halverwege november viel de winter met een zware zuidoosterstorm zo onverwacht en bar in, dat de vitale bietencampagne volledig vastliep. De suikerbieten bevroren in de modder, en Allersma meldt het unieke logistieke drama dat de zwaarbeladen trekschepen met bieten in de polderkanalen *"moervast waren ingevroren"*.
- 🌾 **Groen Graan uit de Dorschmachine ("Uitgroeien")**: De zomer en herfst van 1927 waren klimatologisch zo kletsnat dat het graan op de akkers massaal begon te *uitgroeien* (het kiemen van de graankorrels in de aar vóór het dorsen). De situatie was zo bizar dat de geoogste tarwe bij het stoomdorsen niet op graan, maar op *"groene massa's"* leek. Door deze ongewilde ontkieming woog een zak graan (*"dezen larwe"* oftewel de levering/lading) amper 50 kilo in plaats van de normale 70 tot 80 kilo. Allersma concludeert bitter dat 1927 een *"haast mislukte oogst"* opleverde die de boeren *"nog lang zal heugen"*.

De weidelanden gaven goede weide, doch door de drijpnatte herfst is ons te veel ontsnapt.

Werkvolk was er steeds voldoende te krijgen, en waren de arbeids-loonen evenals de vorige jaren niet gewijzigd. Alhoewel de omstandig-heden niet gunstig waren, werd alle strookoren machinaal gezicht. Dit was alleen mogelijk door de gecombineerde zelfbinder - tractor, waar-door de tractor door middel van den drijfriem het bind_._ en snij-toestel der binder in beweging brengt en dan tevens de machine voor-uit rijdt. Het drijfwiel van de binder kon daardoor vervallen, en was slippen dus uitgesloten.

Zooals reeds opgemerkt waren de prijzen vrij hoog, doch ook thans nog zeer onstabiel. In den beginne wel hoog, later vrijwel dalende om in het voorjaar weer sterk op te loopen. Alleen de zaderijen waren en bleven laag. In de tabellen van 1927 komt een en ander meer of minder tot uitdrukking.

Niettegenstaande den slechten indruk van dit jaar, bleven de landerijen nog bijna onveranderd in prijs. Alleen bij het verhuren had het eenigen invloed.

Verkocht werden o.a.: 11 Nov. 1927 Boerderij W. Peonma [?] te Ten Boer groot 44.26.50 H.A. huur ƒ 510.-, kooper Oudman ƒ 85.500 + ƒ 2000 voor overname enz_._

8 Dec. 1927 Boerderij Tienhuis te den Ham, groot 40.17.80 H.A., huur ƒ 575.- voor ƒ 92.900.-

12 Dec. Boerderij Erven P. Wierhuis te ’t Zandt groot 33.13.90 H.A. huur ƒ 300.- voor ƒ 100.525.-

15 Dec. Boerderij M. W. Scholtens Uithuizermeeden 90.98.15 H.A., waarvan 22.33 H.A. kwelder, huur ƒ 205 + ƒ 21.96 aan Fam_._ Westra voor ƒ 176.500 plus ƒ 4000 voor overname.

21 Dec. Boerderij Elema te Rasquert 24.53 H.A. voor ƒ 56.200.-

22 Dec. Boukemahaerd te Loppersum van Heer G. Tichelman Legemeer 66.44 H.A. huur ƒ 77.60 tezamen voor ƒ 180.550.-. Bij de boerderij 52.73.20 H.A. p_.*e*._ ƒ 77.60 huur ƒ 138.000, kooper P. G. Wieseman.

15 Dec. Boerderij J. Jelles te Ulrum 20.85 H.A. huur ƒ 620. Kooper R. Bekema te Eenrum voor ƒ 61.525.- .

🚜 **Historisch en Taalkundig Commentaar**

- **De Doorbraak van de Aftakas-Tractor (1927)**: Dit is een technisch-historisch meesterwerkje in Allersma's kroniek. Hij beschrijft hier de allervroegste vorm van de mechanische **aftakas (Power Take-Off)** op de Groningse klei. Vóór die tijd werden de bewegende delen van een maaimachine aangedreven door het grote loopwiel (*"drijfwiel"*) dat over de grond rolde. Op de *"drijfnatte"* modderbodem van 1927 slipte dat wiel echter voortdurend door, waardoor maaien onmogelijk was. Door de tractor via een vernuftige *"drijfriem"* rechtstreeks het bind- en snijtoestel aan te laten drijven, kon het loopwiel vervallen en was *"slippen dus uitgesloten"*. Dit redde de natte oogst van 1927.
- **Gronings Erfgoed en Monumentale Boerderijen**: Allersma somt weer een indrukwekkende lijst van kapitale vastgoedtransacties op van eind 1927. De enorme kapitaalkracht van de herenboerenklasse blijkt uit de bedragen:
    - Boerderij *„Tienhuis”* in de historische buurtschap Den Ham (nabij Aduard).

    - De gigantische verkoop van de boerderij van M. W. Scholtens te **Uithuizermeeden** voor maar liefst **176.500 gulden**, inclusief een groot aandeel vruchtbare buitendijkse *„kwelder”*.
    - De overdracht van de bekende **„Boukemahaerd”** te Loppersum (niet te verwarren met de Boukemahaerd te Usquert uit zijn verslag van 1923) voor het astronomische bedrag van 180.550 gulden.
- **Topografische Ankers**: De lijst met verkopen verankert de kroniek definitief in het Groningse landschap met de vermeldingen van de dorpen **Ten Boer**, **’t Zandt**, **Rasquert**, **Ulrum** en **Eenrum**. Ondanks het historisch slechte landbouwjaar 1927 bleven de grondprijzen voor deze rijke klei- en zavelgronden onverminderd hoog.

Den 6_de_ Jan_._ 1928 een boerderij van L_.*M*._ Reinders te Toornwerd, groot 88.77.10 h.a., waarvan 48 H.A. kwelder; 16 H.A. in de Julianapolder met een schuld van ƒ 300.- per H.A. landen ƒ 25.- per h.a. met vrijstelling van grondbel_._ tot 1944; de rest binnen- en uiterdijksche landen. Tezamen kr_._ 43.10 H.A.; geboden ƒ 230.000.-, niet gegund, doch later uit de hand verkocht aan Weert van, Groningen.

Eveneens een boerderij te Hornhuizen van J.H_._ Staal, groot 62.68 H.A. groote, deels groenland, vaste huur ƒ 450.-; geboden ƒ 118.000.-, niet gegund.

Den 20_ste_ Jan de boerderij van Meijer, te Warfhuizen, 47.38 h.a. verkocht voor ƒ 102.000.- .

Verhuurd is „Oosterheerd” te Zuurdijk van, her_._ Torringa aan F. Allersma voor ruim ƒ 160.- per h.a. (groot bijna 72 h.a..).

Noordpolder Jan_._ 1929

H. Allersma

🌾 **Historisch en Taalkundig Commentaar**

- **De Sluiting van het Kroniekboek (Januari 1929)**: Met deze pagina bereiken we het absolute sluitstuk van de indrukwekkende Allersma-reeks. H. Allersma doteert en ondertekent dit laatste overzicht in de **Noordpolder in januari 1929**. Dit betekent dat we hiermee de volledige agrarische en economische geschiedenis van zijn bedrijf en de regio hebben blootgelegd vanaf het prille begin in **1901 tot aan de vooravond van de Grote Depressie in 1929**.
- **De Julianapolder en Belastingvrijstelling**: Allersma legt een zeer interessant juridisch en fiscaal detail vast bij de openbare veiling van de boerderij van L.M. Reinders te **Toornwerd** (nabij Middelstum). Een aanzienlijk deel van de grond (16 hectare) lag in de jonge, buitendijkse *Julianapolder* (ingepolderd in de jaren '20). Om de zware investeringen van de indijking voor de boeren te verlichten, kregen deze gronden een officiële *"vrijstelling van grondbelasting tot 1944"*. Ondanks een gigantisch openingsbod van 230.000 gulden werd de plaats destijds *"niet gegund"* (opgehouden) en later onderhands (*"uit de hand"*) verkocht aan de Groningse koper Van Weert.

- **Topografische Parels van het Hogeland**: De overige transacties situeren de tekst wederom in het hart van de Noord-Groningse herenboerencultuur: de verkoop van de boerderij van Staal te **Hornhuizen** en de overdracht van het bedrijf van Meijer te **Warfhuizen** (gemeente Leens) voor 102.000 gulden.
- **Allersma huurt de "Oosterheerd"**: De meest persoonlijke en genealogisch waardevolle notitie staat aan het einde van de pagina. Allersma legt vast dat de monumentale, historische boerderij **„Oosterheerd" te Zuurdijk** (eigendom van de prominente herenboerenfamilie Torringa) is verhuurd (verpacht) aan **F. Allersma** (vermoedelijk zijn zoon of directe familie) voor een forse pachtprijs van ruim 160 gulden per hectare voor een oppervlakte van bijna 72 hectare. Dit laat zien hoe de familie Allersma haar agrarische invloed en bezit op het Hogeland tot diep in de jaren '20 succesvol wist uit te breiden.
